

Trykket på naturplejen er lettet

Sidste år blev regler for tilskud til naturpleje ændret på en række væsentlige punkter. Det har medført at afgræsning af naturarealer er blevet en mere attraktiv driftsgren for landmændene, men der er stadig både udfordringer og trusler, som kan bremse den positive udvikling

NATURPLEJE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

I 2015 blev reglerne for tilskud til naturpleje ændret bl.a. med det resultat, at der i dag sker en prioritering af tilskudet ud fra arealernes naturværdi, når tilskudene til naturplejen fordeles. Arealer inden for de særlige udpegede områder i Natura 2000 kommer i første række, og derefter tildeles tilskudene til de arealer, der har så god en naturværdi, at arealet scorer mindst 5 på HNV-skalaen. HNV scoren er et udtryk for arealernes naturværdi, vurderet på en skala fra 1 – 13.

- Det er et stort fremskridt i retning af at målrette tilskudet til pleje af de arealer, der har den højeste naturværdi, siger biolog Heidi Buur Holbeck, der er landskonsulent i Seges. Hun fortsætter:

- Den nye ordning motiverer landmændene til at finde ud af, hvilke særlige dyre- og plantearter de har på deres arealer. Landmændene bør sikre sig, at de sjældne planter og dyr registreres af kommunerne. Plantearter kan kun tælle med i HNV-scoren, hvis kommunerne har indberettet deres planteregistreringer, hvorimod fund af sjældne dyr som f.eks. en række dagsommerfugle og padder kan registreres af alle på fugleognatur.dk.

De landmænd, der får tilskud til naturpleje ved afgræsning modtager 1.650 kr. pr. ha pr. år på de arealer der også får Grundbetaling. Bliver der ikke søgt grundbetaling på arealet, er betalingen 2.600 kr. pr. ha. pr. år.

- Mange landmænd vil gerne lave naturpleje på deres bedrifter; men tilskudene til pleje af græs- og naturarealer er uundværlige for at få en fornuftig økonomi i naturplejen. Gennem interview af en række naturplejere kan vi høre, at ca. 50 pct. af landmandens indtægt på naturpleje stammer fra tilskudene. Den anden halvdel kommer i hus gennem salg af kødet fra de dyr, der har stået for afgræsningen eller via salg af levende dyr, siger Heidi Buur Holbeck.

EU spænder ben

Tilskudene til pleje af græs- og na-

Heidi Buur Holbeck er biolog og landskonsulent i Seges, hvorfra hun arbejder for at forbedre forholdene for de landmænd, der ønsker at gøre naturpleje til en driftsgren.

turarealer finansieres gennem EU's Landdistriktsprogram, hvilket ifølge Heidi Buur Holbeck giver nogle udfordringer.

- Når EU finansierer forskellige ordninger, stiller EU også krav om kontrol af ordningerne. For eksempel er kontrollen af naturarealerne baseret på krav om afgræsning, som måles helt ned på en arealstørrelse à 100 kvm, hvilket er helt urimeligt og gør det utrolig svært at pleje naturarealer godt nok ud fra reglerne. Analyser fra NaturErhvervstyrelsen viser også, at 45 pct. af de fejl, der registreres i forbindelse med kontrol af naturplejen, er på arealer, der er mindre end 500 kvm., siger Heidi Buur Holbeck.

Landmanden kan vælge enten at blive kontrolleret på, om arealet fremstår synligt afgræsset, eller på baggrund af, at der har gået et fast antal dyr på arealet i sommermånederne. Men kontrolkravene er ikke altid hensigtsmæssige i forhold til, hvad der egentlig er det mest optimale for pleje af de enkelte lokaliteter.

- Der er lokaliteter, hvor plejekravene ikke harmonere godt med de sårbare dyre- eller plantearter, der er på arealet. Derfor havde jeg gerne set, at regeringen i Naturpakken havde afsat nationale midler, som kunne bruges til en mere målrettet pleje på naturarealer med helt særlige arter, hvor plejen ikke passer til kontrolkravene. De generelle krav kolliderer alt for ofte med behovet for mere specifikke plejetiltag, som er målrettet den enkelte lokalitet, siger Heidi Buur Holbeck.

Afgræsning er bedst

På langt de fleste lysåbne arealer er afgræsning at foretrække frem for slæt.

- Ved græsning skabes der en større variation på arealet, og ikke mindst en række af de sjældne planter og insekterne nyder godt af naturpleje foretaget af dyr fremfor ved slæt, siger Heidi Buur Holbeck.

Hun glæder sig derfor også over, at de administrative rammer for tilskud til naturpleje er blevet forbedret.

- De sanktioner der følger, hvis kontrollen finder fejl, er ikke længere så restriktive som tidligere, hvor landmanden risikerede at skulle betale flere års støtte tilbage, hvis der sent i tilsagnsperioden blev påpeget fejl. I dag er sanktionerne afstemt efter forseelsens alvor, omfang og varighed. Desuden er det væsentligt, at landmændene er opmærksomme på, at de skal huske enten at søge dispensation eller trække et areal ud af tilskudsordningen, hvis det viser sig, at man et år ikke kan leve op til kontrolkravene, siger Heidi Buur Holbeck. For at skærpe fokus på, hvilke krav der skal overholdes, når man får tilskud til naturpleje, afholder SEGES en lang række temadage og informationsmøder om tilskud til naturpleje. Tid og sted for disse arrangementer kan ses på Landbrugsinfo.dk

Usikker fremtid

- Hvis en landmand ønsker at gøre naturpleje til en driftsgren, anbefaler jeg, at han tager kontakt til naturafdelingen i sin kommune, hvor han kan få oplysninger om arealernes naturstatus og evt. få registreret

planter, som kan være med til at hæve HNV-scoren. Kommunen har måske også mulighed for at støtte på forskellig måde - for eksempel med hjælp til indhegning af arealet, siger Heidi Buur Holbeck.

Derudover kan man med fordel kontakte naturkonsulenterne i den lokale landbrugsrådgivning, som kan vise vej gennem regel- og tilskudsmulighederne. Endelig er der også hjælp at hente på hjemmesiden: www.plejegræs.dk

- Den største udfordring her og nu er, at der ikke er afsat tilstrækkeligt med penge i Landdistriktsprogrammet de kommende år til at imødegå regeringens egne målsætninger, hvilket kan blive problematisk for landmændene. For er der ikke penge nok, kan det betyde, at aftaler ikke kan gentegnes, når den fem-årige periode udløber, siger Heidi Buur Holbeck.

Resultatet kan blive, at der mangler kontinuitet i økonomien hos landmanden, som har gjort en langsigtet investering og satset på opbygning af en besætning.

Heidi Buur Holbeck understreger derfor behovet for, at der kan planlægges langsigtet, når det handler om naturpleje.

- Som landmand er det meget afgørende, at man kan regne med, at der er afsat midler til en langsigtet indsats. De landmænd, der ønsker at gøre en ekstra indsats for at pleje naturen, skal kunne gå ind i arbejdet med en forventning om, at der løbende er afsat tilstrækkelige midler til arbejdet, siger Heidi Buur Holbeck.

HNV - High Nature Value

Når der søges tilskud under plejegræsordningen, prioriterer NaturErhvervstyrelsen arealer uden for de særlige Natura 2000 områder med de højeste HNV-score højest. Det er tilstrækkeligt at have et sammenhængende areal på 0,1 ha med en HNV-score for at søge til hele marken ud fra denne score. Dvs. har man HNV-scoren 11 på minimum 0,1 ha af marken, så prioriteres denne mark ud fra scoren 11. Man kan kun søge Pleje af græs- og naturarealer til arealer, der har en HNV-værdi på 5 eller derover.

Natura 2000

De særlige udpegede Natura 2000 områder, er betegnelsen for et netværk af prioriterede naturområder i EU. Områderne skal bevares og de naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som områderne er udpeget på grund af, skal bevares og fremmes, da de er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-niveau.